

De goudjakhals

van warm Azië tot koud kikkerlandje

De wolf lijkt zich voorzichtig te vestigen in Nederland; dit jaar zijn er voor het eerst welpen geboren op de Veluwe. En nog voordat we van deze opwinding zijn bekomen, dient de volgende bijzondere viervoeter zich al aan. De goudjakhals. In hoeverre moeten we ons daar druk over maken?

Tekst: Vera de Visser, KAD

Wolf?

Vanwege de huidige commotie rondom de wolf ontvangt de Zoogdierverseniging met regelmaat foto's vanuit alle hoeken van het land waar in een enkel geval inderdaad een echte wolf op staat afgebeeld. Maar sommige van die foto's leiden ook tot twijfels: is dit wel écht een wolf of is het misschien een goudjakhals? Op 20 september organiseerde de Zoogdierverseniging een symposium om antwoord te geven op deze en vele andere vragen. Hoofdspreker was Jennifer Hatlauf (KOBU Wenen), onderzoeker en expert op het gebied van goudjakhalzen.

Verspreiding

Het woord jakhals roept beelden op van warme Afrikaanse landen, en dat klopt ook voor de zadeljakhals (*Canis mesomelas*) en de gestreepte jakhals (*Canis adustus*). Toch leeft de derde soort, de goudjakhals (*Canis aureus*), niet alleen in landen als China, India, Iran en Saoedi-Arabië, maar ook in oostelijke en zuidelijke delen van Europa. Goudjakhalzen zijn genetisch gezien zelfs meer verwant aan de wolf dan aan de andere twee jakhalssoorten. Aangezien deze dieren een erg verborgen bestaan leiden is het lastig om met zekerheid te zeggen wat de huidige grenzen van hun verspreiding in Europa zijn. Feit is wel dat er in de afgelopen jaren gecontroleerde losse waarnemingen van goudjakhalzen zijn gedaan in het zuiden van Duitsland en zelfs in Denemarken. Ook op onze eigen Veluwe is er twee keer een goudjakhals gezien. De dichtstbijzijnde roedel

met jongen (*reproductive pack*) bevindt zich in Tsjechië en waarschijnlijk ook in Duitsland.

Determinatie

Een dergelijke roedel goudjakhalzen bestaat gemiddeld uit vijf dieren. Een volwassen goudjakhals heeft een gewicht van tien tot twaalf kilo, waarmee ze een slagje groter zijn dan een vos en een flink stuk kleiner dan een wolf. Een ander duidelijk uiterlijk verschil met de vos is de kortere staart. Met slechts een foto in de hand blijkt het zelfs voor het geoefende oog toch vrij lastig om het verschil tussen deze drie soorten te zien. Daarom wordt er door onderzoekers ook gebruik gemaakt van andere methoden om de aanwezigheid van goudjakhalzen vast te stellen. Twee voorbeelden daarvan zijn *howling analysis*, oftewel het afspelen van de roep van een goudjakhals en het registreren van een respons, en het trainen van honden op het opsporen van uitwerpselen van goudjakhalzen.

Opportunisten

In tegenstelling tot de wolf is de goudjakhals qua dieet een generalist en vooral een opportunist: hij gaat in de schemer en 's nachts op pad en snaait dan graag van allerlei typen voedsel een hapje mee. Dat kunnen kleine zoogdieren (met name veldmuizen), kleine hoefdieren, vogels, karkassen of jachtafval zijn, maar ook aan plantaardig materiaal zoals vruchten en zaden wordt niet voorbijgelopen. Ze hebben dagelijks ongeveer één kilo van

dit voedsel nodig. Ondanks het verschil in dieet zal een wolf een goudjakhals niet dulden in zijn territorium, zelfs al is dat territorium vele malen groter: minimaal dertig vierkante kilometer tegen een kleine zes vierkante kilometer voor de goudjakhals. Het is echter waargenomen dat goudjakhalzen en vossen, eveneens opportunisten, wél in elkaars nabijheid leven.

Zegen of vloek?

Het lijkt een kwestie van tijd te zijn voordat ook de goudjakhals zich in Nederland vestigt en wellicht is dat zelfs al het geval zonder dat wij daar erg in hebben. Is dat uitsluitend een bijzondere aanwinst in onze fauna of is er ook alertheid geboden? Goudjakhalzen zullen in ieder geval geen mensen aanvallen, net zomin als een vos dat doet. Het is zeker wél mogelijk dat kleine landbouwhuisdieren zoals lammeren en kippen af en toe ten prooi zullen vallen aan goudjakhalzen. Werende maatregelen tegen de vos, zoals we die van oudsher al gewend zijn om te treffen, zullen tegen goudjakhalzen echter ook voldoen. Wellicht zullen goudjakhalzen nog een steentje bijdragen in het in toom houden van plaagdieren; muizen en ratten die hun pad kruisen verslinden ze graag. Mochten goudjakhalzen zich in de verre toekomst zelfs thuis gaan voelen in het stedelijk gebied, dan is de Nederlandse taal tegen die tijd naast 'patatvos' en 'febodui' misschien nog een woord rijker. 'Frikandeljakhals' bijvoorbeeld? U mag het zeggen. ●